

ТАНИЛЦУУЛГА

Автотээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн
найруулгын төслийн тухай

Хууль зүйн үндэслэлийн талаар: Улсын Их Хурлын 2008 оны 12 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлого”-ын 5.3.1-д “Зам, тээврийн салбарын хөгжлийн эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгоно.”, Улсын Их Хурлын 2017 оны 11 дүгээр тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2020 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл”-ийн 70-д “Автотээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл боловсруулах”-аар тус тус тусгагдсан болно.

Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.220-д “Тээврийн салбарын олон улсын хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, бүс нутгийн дэд бүтэц, тээврийн интеграцид нэгдэн орох замаар дамжин өнгөрөх тээврийг хөгжүүлнэ” гэж, 2.222-т “Эрэлтэд нийцсэн хүрээлэн байгаа орчинд ээлтэй тээврийн ухаалаг систем нэвтрүүлнэ.” гэж заасан.

Мөн Автотээврийн тухай хууль 1999 онд батлагдсанаас хойш уг хуульд нийт 19 удаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан бөгөөд хуулийн зүйл, заалтын уялдаа холбоо, утга санааны дараалал алдагдан шинэ нэр томъёо хэрэглэх зэрэгтэй холбоотойгоор шинэ төрлийн харилцаанд эрх зүйн зохицуулалт хийх зайлшгүй шаардлагатай байна.

Олон улс, бүс нутгийн хэмжээний тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд оролцох шаардлагыг үндэслэн Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын конвенци, Засгийн газар хоорондын гэрээ, хэлэлцээрт нийцүүлэн зохицуулалт хийх эрх зүйн орчинг бий болгох зайлшгүй шаардлагатай байна.

Практик шаардлагын талаар: Монгол Улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагаа өргөжиж байгаа өнөөгийн нөхцөлд автотээврийн ангилал, дамжин өнгөрөх тээвэрлэлт, уул уурхайн тээвэрлэлт, ачаа болон зорчигчийн терминал, авто зам дагуух үйлчилгээ, автомашин үйлдвэрлэл, тээвэр зуучийн үйлчилгээ, тээврийн даатгал, салбарын бүтэц зохион байгуулалттай холбоотой асуудлыг зохицуулж, салбарын хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэх шаардлага гарч байна.

Монгол Улсад автотээврийн хэрэгслийг шинээр угсарч, үйлдвэрлэж байгаа хэдий ч автомашин үйлдвэрлэлийн эрх зүйн орчин бүрдээгүй байна. Түүнчлэн хуурамч сэлбэг хэрэгслийг улсын хилээр оруулах, засвар үйлчилгээг стандартын шаардлага хангаагүй нөхцөлд явуулж буй зөрчлийг таслан зогсоох зорилгоор авто үйлчилгээ эрхлэгчийг тодорхойлж, стандартын шаардлага хангасан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд тохирлын үнэлгээ хийж баталгаажуулах шаардлагатай байна.

Уул уурхайн томоохон ордууд эдийн засгийн эргэлтэд орсноор ашигт малтмалын тээвэрлэлт сүүлийн жилүүдэд эрс нэмэгдэх болсон бөгөөд ашигт малтмалыг тээвэрлэх авто замыг аж ахуйн нэгж, байгууллагууд өөрсдийн хөрөнгөөр барьж ашиглаж байна. Хувийн хэвшлийн хөрөнгөөр баригдсан авто зам нь нийтийн хэрэгцээний замд хамаарахгүй тул энэхүү замаар хийгдэж байгаа тээвэрлэлт нь хүчин төгөлдөр мөрдөж байгаа хууль, дүрэм, журмаар зохицуулагдах боломжгүй байна.

Иймд энэхүү уул уурхайн тээвэрлэлттэй холбоотой харилцааг тусгай журмаар зохицуулах шаардлагатай байна.

Нийтийн зорчигч тээвэр нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан хүний амьд явах эрхтэй шууд холбоотой, нийтийн ашиг сонирхол, хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, улс орны аюулгүй байдалд хохирол учруулж болзошгүй, тодорхой нөхцөл, нарийн мэргэжил шаардах үйл ажиллагаа тул тусгай зөвшөөрлийн үндсэн дээр гүйцэтгүүлэх нь зүйтэй байна.

Улсын хэмжээнд 2018 оны байдлаар 970818 автотээврийн хэрэгсэл бүртгэгдсэн нь хууль анх батлагдан гарснаас хойш даруй 7.2 дахин нэмэгдэж, автотээврийн хэрэгслээр хийгдэж байгаа зорчигч болон ачаа тээвэрлэлтийн хэмжээ жилээс жилд өсч байна. Үүнтэй холбоотойгоор автотээврийн хэрэгслийн тоо өсөхийн хэрээр түүний ашиглалттай холбоотой зам, тээврийн осол хэрэг, зөрчлийн тоо ч улам ихээр нэмэгдэж байна.

Зам, тээврийн ослын сүүлийн 5 жилийн статистик үзүүлэлтээс үзэхэд жилд дунджаар 32100 зам, тээврийн осол гарч, 10.2 тэрбум төгрөгний хохирол учирч, 1289 хүн гэмтэж, 558 хүн нас барсан байна.

Иймд автотээврийн салбарын хяналтыг сайжруулж, нэгдсэн удирдлага зохицуулалтаар хангах эрх зүйн орчинг бий болгох шаардлагатай байна.

Автотээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл батлагдсанаар дараах үр дүн гарна гэж тооцож байна. Үүнд:

- Автотээврийн салбарын өнөөгийн байдал, олон улсын болон бүс нутгийн нийтлэг жишиг, ирээдүйн чиг хандлагад нийцсэн эрх зүйн таатай орчин бүрдэнэ. Мөн автомашин, түүнийг сэлбэг хэрэгсэл угсрах, үйлдвэрлэх болон ашиглалтаас хасагдсан тээврийн хэрэгслийг устгах, дахин боловсруулах зэрэг үйлдвэрлэл хөгжих замаар эдийн засгийн өсөлтийг нэмэгдүүлэх боломж нэмэгдэнэ.

- Ачаа, зорчигч тээвэрт тавигдах шаардлага, нөхцөлийг сайжруулж, хариуцлагын тогтолцоог нэмэгдүүлснээр иргэдэд аюулгүй, ая тухтай, хүртээмжтэй үйлчилгээг үзүүлэх эрх зүйн зохицуулалттай болохын зэрэгцээ тээврийн төрлүүдийн хоорондын уялдаа холбоо сайжирч, тээврийн дэд бүтэц, тээврийн ажил, үйлчилгээний чанар хүртээмж нь хэрэглэгчийн эрэлт хэрэгцээнд нийцнэ.

- Автотээврийн хэрэгсэл түүний засвар, үйлчилгээ, үйлдвэрлэл, бүртгэлд тавигдах шаардлагыг нарийвчлан зохицуулж, стандартын шаардлага хангасан автотээврийн хэрэгслийг замын хөдөлгөөнд оролцуулах нөхцөл бүрдэнэ. Ингэснээр агаарын бохирдол, зам, тээврийн осол, зөрчил, эд материалын хохирлын хэмжээ буурна.

- Автотээврийн салбарын хууль тогтоомжийн зөрчил, давхардал, хийдэл арилж, зохицуулалтгүй байгаа болон ирээдүйд үүсч болох харилцааг зохицуулах эрх зүйн орчин бүрдэн хуулийн хэрэгжилтийн үр нөлөө сайжирна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

